

4 Φεβρουαρίου 1843 – ο θάνατος του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη,
όχι στη μάχη αλλά στην οικία του.

Σύνταξη – Επιμέλεια
Ευάγγελος Μαυρογόνατος

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης δεν πέθανε από εχθρικό βόλι σε κάποια απ' τις τόσες μάχες που έδωσε.

Ούτε στην λαιμητόμο όπου τον είχαν καταδικάσει οι δικαστές της κυβερνήσεως του Κωλέττη, ούτε στο υγρό και σκοτεινό κελί του φρουρίου του Ναυπλίου, όπου πέρασε 6 μήνες φυλακισμένος.

Πέθανε στο σπίτι του στην Αθήνα, ανώδυνα, ειρηνικά και ανεπαίσχυντα, όπως εύχεται η Εκκλησία μας, από εγκεφαλική συμφό-

ρηση.

Ιδού πώς:

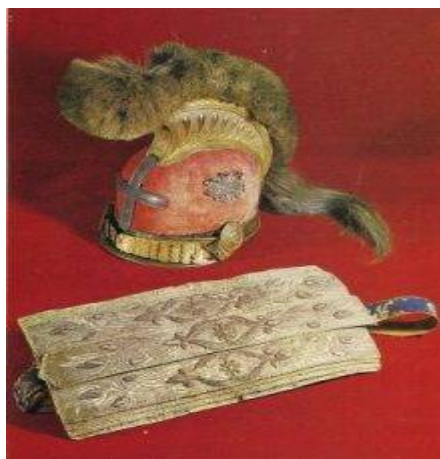
Την βραδιά του θανάτου του ήταν προσκεκλημένος στον Βασιλικό χορό του Παλατιού.

Εκεί χόρευε, έφαγε και ήπιε περισσότερο απ' ότι συνήθιζε, ευτυχής καθώς ήταν, αφού προ δύο ημερών είχε παντρεύει το μικρότερο παιδί του, τον Κωνσταντίνο (Κολίνο).

Μετά τον χορό γύρισε σπίτι του, το οποίο βρισκόταν πολύ κοντά στα Παλάτι, την σημερινή Βουλή των Ελλήνων.

“Έπαθε αποπληξία (τον βρήκε κόλπος όπως λένε) κατά τον ύπνο, “κατά την 4η ώρα της νύκτας”.

Δεν μπορούσε να κουνηθεί ούτε να μιλήσει, και μετά βίας ανέπνεε. Αν και ήρθαν οι καλύτεροι γιατροί της εποχής, δεν μπόρεσαν να κάνουν τίποτε περισσότερο απ' το να παρατείνουν τις στιγμές του.

Τον φλεβοτόμησαν και του έβαλαν βδέλλες (αφάιμαξη), χιόνι στην κεφαλή, καταπλάσματα από σιναπόσπορο στα πόδια.

Η τελευταία του κουβέντα ήταν αυτή προς το παιδί του τον Γενναίο: “σου αφήνω τόσους φίλους, όσα φύλλα έχουν τα κλαριά, και φρόντισε να τους φυλάξεις”.

Πέθανε σε ηλικία 73 ετών, στις 04/02/1843 και “ώρα 11η” πρωινή”.

Όλα τα μαγαζιά και τα εργαστήρια της Αθήνας

έκλεισαν και πλήθος κόσμου συνέρεε στο σπίτι του. Οι παλαιοί συναγωνιστές του τον καταφιλούσαν και έκλαιγαν με αναφιλητά. Κηρύχθηκε τριήμερων δημόσιο πένθος.

Τον νεκρό τον έντυσαν με την στολή του Αντιστράτηγου, του έζωσαν τα σπαθί, του φόρεσαν τσαρούχια, τον απίθωσαν στα φέρετρο και έβαλαν κάτω από τα πόδια του μία τουρκική σημαία.

Στο ένα του πλάγιο έβαλαν τον ασημένιο του θώρακα, ενώ στο άλλο την περικεφαλαία του και τις σπαλέτες.

Στα πόδια του μάλιστα τοποθέτησαν την τούρκικη σημαία.

Η πολεμική αυτή εξάρτυση του Κολοκοτρώνη βρίσκεται σήμερα στα Εθνικό Ιστορικό Μουσείο Αθηνών, όπου και μεταφέρθηκε, ασφαλώς μετά την εκταφή των οστών με σκοπό την ανακομιδή τους εις την Τρίπολη.

Η πομπή κατέβηκε από την οδό Ερμού, και μπαίνοντας στην οδό Αίολου έφτασε στον ναό της Αγ. Ειρήνης, όπου εψάλη ή νεκρώσιμη ακολουθία.

Γύρω από την νεκροφόρα κατά την πορεία της προς την Αγία Ειρήνη ήσαν: Ο πρόεδρος του Συμβουλίου Επικρατείας Κουντουριώτης, ο Αντιστράτηγος Τσώρτζης, ο Υποστράτηγος Τζαβέλλας, ο Υποστράτηγος Γιατράκος, οι Συνταγματάρχες Πλαπούτας και Μακρυγιάννης, οι σύμβουλοι επικρατείας Δεληγιάννης και Παλαμήςδης.

Επίσης ακολουθούσαν οι επώνυμοι της εποχής και πλήθος κόσμου. Ήταν τόσοσ ο λαός που όταν ή αρχή της πομπής έμπαινε στην Εκκλησία, ή ουρά της πομπής δεν είχε μπει ακόμα στην αρχή της Έρμου.

Τον επικήδειο λόγο εκφώνησε μία μεγάλη μορφή των γραμμάτων της εποχής, ο εκκλησιαστικός ρήτορας και συγγραφέας Κων. Οικονόμου των έξι Οικονόμων. Έπειτα ή πομπή, περνώντας ξανά από το παλάτι, έφτασε στο Α΄ νεκροταφείο.

Ιατρική πλευρά:

Τα συμπτώματα πού μας παραδίδουν οι ιστορικοί της εποχής, δείχνουν ότι ο Κολοκοτρώνης πέθανε από εγκεφαλικό, είτε αιμορραγικό είτε θρομβωτικό.

Ο Κολοκοτρώνης ήταν 73 ετών, τα αγγεία του εγκεφάλου του – με την φθορά του χρόνου – θα είχαν πάθει σκλήρυνση (αρτηριοσκλήρυνση), δηλαδή θα ήταν σκληρά, άκαμπτα και εύθραυστα, και δεν θα άντεχαν σε μεγάλη αύξηση της αρτηριακής πίεσεως.

Απ΄ την άλλη μεριά, το κρασί πού κατανάλωναν οι Έλληνες εκείνης της εποχής ήταν ασφαλώς πολύ, και ο Κολοκοτρώνης στους γάμους του παιδιού του ήπιε πολύ παραπάνω απ΄ το συνηθισμένο.

Το πολύ οινόπνευμα όμως συμβάλλει στην αύξηση της πίεσεως και σε χρόνια κατανάλωση αλλά και κάθε φορά πού πίνουμε. Όποτε, αν είχε και υπέρταση από πριν, το κρασί πού κατανάλωσε ο Κολοκοτρώνης εκείνη την βραδιά, μάλλον συνέβαλε στο να αυξηθεί ακόμη περισσότερο ή πίεση του.

Ίσως τα αγγεία του να μην άντεξαν την αυξημένη πίεση του αίματος με συνέπεια την ρήξη τους και την εγκεφαλική αιμορραγία. Είτε ή υπέρταση να είχε ως αποτέλεσμα να σχηματισθεί θρόμβος σε κάποιο αγγείο του εγκεφάλου, έχοντας ως συνέπεια την μη τροφοδότηση του εγκεφάλου με αίμα (ισχαιμία του εγκεφάλου).

Επίσης ο Γέρος έφαγε πολύ εκείνη την βραδιά. Αυτό σημαίνει πώς ή πέψη του επιβαρύνθηκε πολύ.

Κατά την πέψη αρκετό αίμα φεύγει από την κυκλοφορία -και τον εγκέφαλο- και πηγαίνει στο έντερο, γεγονός το οποίο σ' έναν ηλικιωμένο οργανισμό, πού χρειάζεται κάθε δυνατή εφεδρεία, επιφέρει μεγάλο πρόβλημα.

Εάν υπήρχε ελαττωματική αιμάτωση του εγκεφάλου του Κολοκοτρώνη, το πλούσιο αυτό γεύμα επέτεινε την εγκεφαλική ισχαιμία.

Επί πλέον δε και ή μεγάλη χαρά του Γέρου μπορεί να συνέβαλε στον θάνατο του, καθώς δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις, κατά τις όποιες πέθαναν άνθρωποι ευρισκόμενοι σε χαρά, όπως εκείνος ο Διαγόρας ο αρχαίος, ο οποίος πέθανε υπό τις επευφημίες των θεατών του σταδίου, όταν οι 3 γιοι του νίκησαν στην Ολυμπία.

Τι απέγιναν τα οστά του Κολοκοτρώνη:

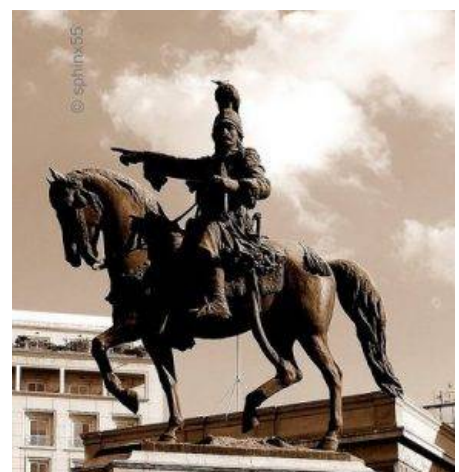
Τα οστά του Κολοκοτρώνη βρίσκονται στην Τρίπολη από τις αρχές του αιώνα. Πριν, βρίσκονταν στην Αθήνα στο Α' Νεκροταφείο, αλλά ο Ελευθέριος Βενιζέλος φρόντισε για την μεταφορά τους στην Τρίπολη (κατόπιν αιτήματος των Αρκάδων), συνοδεύοντας μάλιστα ο ίδιος την μεταφορά τους, αποδίδοντας έτσι τιμή στον ελευθερωτή του Γένους μας.

Το 1971 στην πλατεία του Άρεως στην Τρίπολη στήθηκε ανδριάντας του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Και από το 1993 τα οστά ευρίσκονται στην βάση του μνημείου αυτού, σε ειδική κρύπτη.

Το μνημείο απεικονίζει τον Γέρο του Μοριά καβάλα πάνω σε άλογο.

Και στο δημοτικό τραγούδι των Κολοκοτρωναίων απεικονίζεται η γενιά του, περήφανη, να μετακινείται, συνεχώς ευρισκόμενη πάνω σε άλογο .

*«καβάλα παν' στην Εκκλησιά, καβάλα προσκυνάνε,
καβάλα παίρνουν αντίδωρο απ' του παπά το χέρι...
και δεν καταδέχονται τη γης να την πατήσουν...»*

*Τάφος του Κολοκοτρώνη στο Α κοιμητήριο
Αθηνών*

- ΠΗΓΗ: Ενωμένη Ρωμοσύνη